

3 pav. XVII–XVIII a. šildymo įrenginio liekanos. A. Kalinausko nuotr.

Fig. 3. The remains of a 17th–18th-century heating installation.

4 pav. XVII–XVIII a. rūsio liekanos. A. Kalinausko nuotr.

Fig. 4. The remains of a 17th–18th-century cellar.

fragmentas, nuo esamo paviršiaus fiksuotas 2,05 m gylyje (H_{abs} 26,60 m), rūsio apačia – 4,3 m gylyje (H_{abs} 24,35 m). R rūsio dalyje atidengta įlipimo į rūsį vieta – laiptai, išlikusios 5 laiptų pakopos. V rūsio sienoje suformuota apie 95 cm pločio, apie 1–1,2 m išlikusio aukščio niša. P rūsio dalyje atidengta buvusio praėjimo vieta, tikėtina, į kitą P dalyje buvusią rūsio patalpą. Rūsio sienos formuotos iš akmenų ir plytų mūro, rištos kalkiniu rusvos spalvos skiediniu. Apatinėje dalyje naudoti stambūs neskaldyti akmenys. Plytos 28,5x13x8, 27,5x12,5x7 cm dydžio.

Tyrimų metu konstatuota, kad tiriami sluoksniai buvo intensyviai ardomi XIX–XX a., tad nuspręsta rinkti tik informatyvius keramikos dirbinius (pakraštėlius, sieneles su ornamentais, koklius), geležiniai ir kiti ypatieji radiniai rinkti visi. Iš viso surinktos 806 XVI–XIX a. keramikos šukės, 129 XVI–XIX a. koklių fragmentai, 25 XVIII–XIX a. stiklo dirbinių fragmentai, 25 XVII–XIX a. vinys, 72 ypatieji radiniai ir 19 monetų.

Nemuno St. 13 and 15

In 2019, 13 trenches and 6 test pits totalling 523.08 m^2 were excavated at Nemuno St. 13 and 15, Kaunas. A 1–4 m thick, disturbed cultural layer with 16th–18th-century finds was identified throughout almost the entire excavation area. Trenches P3–5, 7, and 13 yielded some 17th–18th-century urban structures: the lower part of an oven (Fig. 1), heating system fragments (Figs. 2–3), and cellar fragments (Fig. 4). The condition of these structures and the generally disturbed layers show how much Kaunas suffered during the 17th–18th centuries (from wars, famine, plagues, and fires) prior to falling under Tsarist Russian occupation in 1795.

Mindaugas Mačiulis

Vilniaus gatvė 38

2021 m. kovą Kaune, Vilniaus g. 38 po pastatu esančiame rūsyje atlikti žvalgomieji tyrimai, kurių metu iki įžemio ištirti 8 2x1 m dydžio šurfai. Iš viso ištirtas 16 m^2 plotas (1 pav.). Pastatas patenka į istorinį Kauno miesto 20 kvartalą. Dabartinis pastatas statytas XIX a. II pusėje (1875 m.). Kada įrengti po juo esantys

1 pav. Tyrimų vietų situacijos planas: raudonas punktyras – rūsio vidinių patalpų ribos ir jų pavadinimai, raudoni kvadratai – šurfai ir jų numeriai. M. Mačiulio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigation site: red dots – boundaries of the cellar's interior walls and their names, red squares – the test pits and their numbers.

2 pav. 1843 m. Kauno miesto plano fragmentas. M. Mačiulio brėž.

Fig. 2. An extract from the 1843 plan of Kaunas.

rūsiai – neaišku. Tiriamoji vieta nuo XVIII a. pradžios priklausė basųjų karmelitų ordinui. Vėliau žemės nuomotos įvairiems savininkams. 1843 m. sudarytame Kauno miesto plane posesija, pažymėta 193 numeriu, prie Vilniaus gatvės užstatyta mediniais namais, prie Kurpių gatvės pažymėtas daržas (2 pav.). 1875 m. nauji sklypo savininkai pastatė mūrinius pastatus. 1881–1882 m. užstatymo akte rašoma, jog mūrinis dviejų aukštų namas prie Vilniaus gatvės stovi ant skliautuoto rūsio, dengtas čerpėmis. Sklype anksčiau archeologiniai tyrimai nevykdyti. Arčiausiai tirta į Š nuo sklypo esančioje Vilniaus gatvėje, kur fiksuoti kelių sluoksnių akmenų grindiniai. Archeologiniai sluoksniai datuoti nuo XIV iki XX a. (*ATL 1988 ir 1989 metais*, 1990, p. 122–124).

Šurfuose 1–3, 5, 8 po 20–30 cm storio cemento, XX a. vidurio piltinės kilmės sluoksniais surastas 20–40 cm storio (iki 1,6 m storio išlikęs ūkinėse duobėse 1–3) XIX–XX a. pradžios sluoksnis, susijęs su vietoje anuomet vykdytomis rūsio rekonstrukcijomis bei vidurio sienų pamatų perkasimais. Sluoksnyje rasti 59 radiniai. Vyrauja baltas porcelianas, keramika, butelių stiklas, kartu rasta ir ankstyvesnių, XVII–XVIII a. būdingos keramikos šukelių, nedaug osteologinės medžiagos. Likusiuose šurfuose 4, 6, 7 šis sluoksnis neidentifikuotas.

Archeologiškai vertingų kultūrinių sluoksnių rasta rūsio patalpose A, C, D tirtuose šurfuose 1, 5–7. Čia įvairiame gylyje rastas gerai išlikęs 15–50 cm storio XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis su 361 radiniu: vyrauja XVI–XVIII a. miesto keramikos, XVI a. pabaigos – XVII a. pradžios koklių fragmentai, 3 LDK Jono Kazimiero šilingai, 2 olandiškų kaolino pypkučių koteliai ir gausi osteologinė medžiaga. Iš sluoksnio paimtame paleobotaninių tyrimų mėginyje išrinkta per 200 įvairios fragmentacijos stambiems ir smulkiesiems žinduoliams priklausančių kaulų, 320 žuvų žvynų liekanų, 100 paukščių kiaušinių lukštų fragmentų.

Po šiuo sluoksniu 50–55 cm gylyje tik šurfe 7 surastas iki 20 cm storio XVII a. sluoksnis su 17 radinių: pavienių to laikmečio keramikos, XVI–XVII a. plonasienės glazūruotos miesto keramikos fragmentų. Šurfe 6 įžemyje rasta iki 40 cm gylio XVI–XVII a. ūkinė duobė su to

3 pav. Šurfe 6 rastas XVI a. sienos pado (?) fragmentas iš ŠR. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 3. The 16th-century wall footing (?) fragment in Test Pit 6, as seen from the NE.

4 pav. Šurfe 6 rastas sienos pado (?) fragmentas iš PR. M. Mačiulio nuotr.

Fig. 4. The wall footing (?) fragment in Test Pit 6, as seen from the SE.

meto plonasienės keramikos fragmentais. Iš ūkinės duobės paimtame grunto mėginyje rasta augalo sėkla, žuvies žvynas. Tyrimų metu šurfe 6 rastas sienos pado (?) fragmentas (3–4 pav.), kuris atlikus architektūrinius tyrimus preliminariai datuojamas XVI a. Tyrimų apimtys per mažos, kad būtų galima tiksliau pasakyti, ar padas yra krosnies ar nuardytos sienos.

Šiųmetiniai rūsyje vykdyti nedidelės apimties žvalgomieji tyrimai parodė, jog po XIX–XX a. sluoksniais rūsio patalpose A, C, D yra gerai išlikę iki 50 cm storio ankstyvi XVII–XVIII a. archeologiškai vertingi ir įdomūs kultūriniai sluoksniai su itin gausiais to laikmečio radiniais (iš viso rasti net 474 radiniai), itin smulkia biomase, osteologine medžiaga ir buvusio užstatymo liekanomis.

Vilniaus St. 38

The small-scale field evaluation (8 test pits totalling 16 m^2) was conducted in the cellar under the building at Vilniaus St. 38, Kaunas (Figs. 1–2). Under the 19th–20th-century layers in the test pits in cellar rooms A, C, and D lay well preserved, up to 50 cm thick, early 17th–18th-century, archaeologically valuable and interesting cultural layers with especially abundant contemporary finds (a total of 474) as well as an especially small-scale biomass (fish scales, very small animal bones, and eggshell), or so the palaeobotanical analysis samples seem to show. At a depth of 20 cm in Test Pit 6 lay the footing from a dismantled wall or stove (?) (Figs. 3–4), which, based on the architectural analysis, was preliminarily dated to the 16th century.

Vilius Memgaudis

A. Mapu gatvė 12

2021 m. balandžio–birželio mėnesiais atlikti žvalgomieji ir detalieji tyrimai Kauno lopšelio-darželio „Ežiukas“ teritorijoje, sklype A. Mapu g. 12, Kauno miesto projektuojamos lietaus nuotekų trasos vietose. Sklype ištirti 5 2x1 m dydžio šurfai, iš viso 10 m^2 (1 pav.). 3 šurfai iškasti iki įžemio, kituose dviejuose tam sutrukdė atsidengę pamatai ir grindinys. Detaliųjų tyrimų metu ištirtas 78 m^2 plotas, kuriame